

teljskih vrst: »Višji šolski svet v Ljubljani. V smislu sklepa, sprejetega na zborovanju tuk. učiteljskega društva se obračamo ponovno na v. š. sv. s prošnjo da čimprej razpiše tukajšnja začasna zasedana mesta v stalno nameščenje, kar smo prosili že v vlogi z dne 1. februarja 1920, št. 21. Obenem izraža naše društvo začudenje o načinu zadnjih imenovanj v mariborski okolici. Nekatera mesta so bila podeljena proti pričakovanju drugim prosilcem, mnogo mest pa sploh ni bilo oddanih, čeprav je bilo dosti prosilcev. Zakaj? V učiteljstvu se je vzbudil sum, da oblasti ne postopajo po načelih demokratizma, pravičnosti in nadstrankarstva. Učiteljstvo se boji korupcije in protekcionizma. Stojimo na stališču, da se mora upoštevati edino sposobnost. Na vsak način se je pa ozirati na tiste starejše in oženjene prosilce, ki so bili pred letom uradno poklicani na sedanja mesta. Ti ljudje so orali ledino v najtežjih časih, tvegali so imetje in življenje. Ali ve v. š. sv. kakšne občutke je imelo to učiteljstvo med posirovelo, nahujskano mladino in med tukajšnjim ljudstvom lani v pričetku majnika? Ali je kdo že poizkusil preceniti naše delo, ki smo ga opravili v teku enega leta? Le nezmožnost sme biti vzrok odklonitve. Tudi službena leta niso v vsakem slučaju merodajna. Ni v interesu dela v šoli ali zunaj nje, da bi službovali na tukajšnjih šolah samo starejše učiteljstvo in pa mladi začelniki. Vse kaže, da se zopet začenja toli nemoralna drba protektorjev, klečeplazenja in pritiskanja kljuk, ki je vzgojila med učitelstvom značaje, ki niso vredni, da bi vzgajali mladino. Učiteljstvo v Mariboru in bližnji okolici je odločno proti temu, da bi prosilo za razpisana mesta še drugače kakor s pisneno prošnjo. Tudi je mnenja, da bo moral v. š. sv. prošnje onih, ki nimajo smisla za tovarištvo in stanovsko disciplino, ostro zavrniti. Taka vzgoja bi bila od zgoraj doli čisto prav potrebna in v resnično demokratični državi na mestu. Kakor vedno, prosimo tudi danes, da v. š. sv. naše besede upošteva v interesu šolstva in učiteljstva, sicer ubije v nas še ono veselje do dela, ki ga nam niso mogle uničiti življenske razmere in sedanji žalostni časi. Oni, ki prosijo služb s pomočjo protekcije in snaženja kljuk, pa itak nimajo namena delati.«

— »Narodna Prosveta« z dne 11. t. m. poroča: Ministarstvo prosvete odločilo je, da prekine sa skračenim šolanjem po učiteljskim šolama. Ovo je poslednja generacija, koja će po tome skračenom roku učiti. Od iduće 1921. g. šolanje će biti redovno na četiri godina. U isto vreme sprema se projekt, da se šolanje v učiteljskim šolama povisi na pet godina.

— Mladina meščanske šole v Ribnici priredi v nedeljo dne 18. t. m. popoldne v sokolski telovadnici predstavo igre »Človeški poklici« v korist »Jugoslovanski Matici«. Na vzporoču bo še par pesmic in deklaracija o zasedenem ozemlju. Vse prijatelje šolstva kakor tudi okoliška šolska vodstva opozarjamo na to prireditev, ki naj otvori vrsto prireditev v korist bodočnosti nesrečne neodrešene domovine, za katero naj gore naša srca v ognju idealne ljubezni, ki pa ne obstaja le v frazah, temveč v požrtvovalnem delu za brate in sestre, ki ječe pod tujim jarmom.

— Umrla je dne 2. t. m. tovarišica Ana Bučar-Geržetič, učiteljica na Zidanem mostu. Preostali naši iskreno sožalje!

— † Josip Lenče, veletržec in posestnik v Ljubljani (gostilna pri »Belem volku«) je dne 12. aprila umrl. Pokojnik je bil prijatelj slovenskega učiteljstva. Ob vsaki priliki se je zanimal za organizacijo slovenskega naprednega učiteljstva; zlasti pri srcu mu je bilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« in čestokrat me je izpraševal, koliko imamo že zgradenega kapitala. Svojo naklonjenost do slovenskega učiteljstva je pokazal tudi v svoji oporoki, ker je zapustil »Učiteljskemu konviktu« 1000 K. Blag bodi spominu dobrotniku slovenskega učiteljstva! — Jakob Dimnik, blagajnik »Učiteljskega konvikta«.

— Kaj je z ustanovami? Pred letom so bile razpisane Metelkova in vrtna učiteljska. Do danes ni o podelitvi ne duha ne sluha. Kaj je z njimi? Prosimo pojasnila!

— Slovenski učitelj v Srbiji piše: »Mest za učitelje je še prostih v stari Srbiji okoli 500. Slovensko učiteljstvo bi tu dobro došlo. Potni stroški se praviloma krijejo samo od Beograda dalje v Srbijo in to naknadno. Začetna plača: 2400 din. — avanzma + 12 din. dnevnic na deželi, oziroma 18 din. v mestih. — Učitelj je tu res učitelj, kakor bi moral tudi pri nas biti. Duhovništvo nima posebnega ugleda, da o uplivu niti ne govorim. Kdor ima

srce in dobro voljo, kdor hoče živeti svobodno brez posebnega pritiska avstrijskega šimla, mu najbrže ne bo žal, če pride sem, seveda če se zna prilagoditi narodu. Poznavanje jezika ni pogoj. Toliko v informacijo kolegom, ki bi se zanimali. Kdor želi več vedeti, naj se obrne do sekretarja v ministrstvu, g. Rabrenovića. — Moje mesto ni najboljšo — po pomnih kakega, ki se sploh ne čuti učitelja, celo jako slabo. Ampak našel sem skoro vse ono, kar sem si želel: dober, zdrav, pošten narod, zdrav zrak in vodo, sonce in šumo, ne preogromno število otrok, ukaželjnost in — mir. Kmalu bom imel svojo kozo, v jeseni, če Bog da, tudi praščka — no za karijero se pa itak ne mislim nikdar puliti.«

— Popotnikovim naročnikom. V zadnjem času se je prijavilo toliko novih članov in naročnikov, da nam je list popolnoma pošel. Naročili smo novo naklado. Prosimo nekoliko potrpljenja. — Popotnikovo upravištvo.

— Za »Popotnikove« štev. 1.—3. letnika 1918, prosim, če mi jih lahko kdo odstopi. Upravištvo nima teh števil več in uredništvo tudi ne. — Pavel Flerš, Ptuj.

— Nove obrtne in trgovske šole v Črni gori. Trgovinski minister je v sporazumu s poljedelskim ministrom odredil, da se otvorijo obrtne in trgovske šole v Baru, Podgorici in Danilovem gradu. Ena teh šol se bo kasneje pretvorila v poljedelsko šolo in bo služila v črnogorske svrhe.

— Članarina in darila za učiteljski konvikt. Visenjakova Jerica, učiteljica v Zetah pri Rogatcu, 61 kron. — Julči Zalokarijeva, učiteljica v Kokri, 10 K. — Alojzij Gorjup, učitelj v Ljubljani, 2 K. — Vseled sklepa občenega zbora znaša za leto 1920 letna članarina 4 K. Ustanovna znaša 10 K na leto, pokroviteljina pa enkrat za vselej 200 K.

Neodrešena domovina.

—r Občni zbor družbe sv. Cirila in Metoda za Istro se je vršil po presledku par let dne 29. marca v Hrpeljah-Kozini pri Trstu ob velikem številu udeležencev iz vseh strani tužne Istre. Zborovanje je otvoril sklicatelj, začasni pooblaščenec družbe, dr. Fortunat Mikuletič, ki mu je vodstvo pod silo razmer poverilo posle Družbe in varstvo njenih koristi. Podal je kratek oris svojega delovanja, opisavši ovire, ki so se mu stavljale na pot, in zapreke, ki je naletel nanje pri oblastih. Nato je podal dr. Gjuro Vesel obširen opis sedanjega stanja šolstva v Istri in škodi, ki jo trpi Družba na svojih zgradbah, ker so bila zasedena od vojaštva. Izrekel je pikre besede na račun tistih, ki so ovirali tako kulturno delo. Navažal je kričeče primere. Zborovalci niso vzklkali; ali, ali če si jim gledal v resne obraze, si moral občutiti, kar so oni občutili v duši, kar jih je žgalo in peklo. Zatem se je imela vršiti volitev novega vodstva. Oglasil pa se je k besedi dr. Sime Kurelić iz Pazina, bivši župan pazinski, ki je predlagal izpremembo pravil v zmislu, da bodi sedež Družbi odslej v Trstu. Bili so svojedobno razni razlogi, ki so bili odločilni, da se je Volosko-Opatija določila kot sedež Družbinega vodstva. Vseled dogodkov pa so se stvari temeljito izpremenile: in naj se veliko vprašanje reši kakor hoče: Volosko-Opatija ne bo več središče sedaj zasedenega ozemlja. Odslej more biti edino Trst naše središče: kulturno in gospodarsko. To že vsled prometnih sredstev, kakor so. Potem pa so v Trstu osrednje oblasti, in so sedaj tam ljudje, usposobljeni za posredovanje. Zato priporoča svoj predlog najmanjše, ako hočemo, da Družba — kar je neizogibno potrebno — hitro obnovi svoje delovanje in da bo to delovanje uspešno. Temu predlogu se je brezpogojno pridružil dr. Konrad Janežič iz Voloske tudi v imenu ostalih dosedanjih odbornikov ter je to utemeljil s temeljitimi razlogi. Predlog je bil sprejet soglasno in ob splošnem odobravanju, nakar se je vršila volitev novega vodstva in odbora. Izvoljeni so bili soglasno: predsednik dr. Edvard Slavik v Trstu; podpredsednik dr. Sime Kurelić iz Pazina; odborniki: Ante Grubišić, Franjo Lentić, dr. Gjuro Vesel, dr. Fortunat Mikuletič, Josip Svetličić, vsi iz Trsta; Sime Červar, župnik iz Zrenja in Josip Siretič. V nadzorstveni svet: dr. Mirko Vratović z Pule, dr. Josip Abram iz Trsta in Josip Grašić, župnik iz Bernja. V obrambeni sod: dr. Ivo Zoccen iz Pule, Ivan Rašković iz Malega Lošinja in Ivo Flego, dekan v Buzetu. Predsedništvo je prevzel nov podpredsednik dr. Sime Kurelić. Pri točki »slučajnosti« je župnik Červar najmanjše priporočal novemu vodstvu, naj se nemudoma loti dela, da uredi materialno in pravno stanje družbenega učiteljstva: primerno sedanjim

težkim razmeram. Sicer — je vzklknil — ne bomo imeli dobrega učiteljstva, ali pa ga sploh ne bomo imeli. Posebno toplo se je pridružil temu priporočilu tudi zborovalec Nežić. Dr. Marko Belanić pa je polagal novemu vodstvu posebno na srce, naj poskrbi, da se čimprej zopet odpro nadaljevalni tečaji za ročna dela, ker je to velike važnosti za žensko mladino tudi v moralnem pogledu.

—r Slovensko šolstvo v Trstu. V poslopi Družbe sv. CM. pri Sv. Jakobu je laška oblast dovolila Slovencem otvoriti petrazredno deško in petrazr. dekliško šolo; ni pa dovolila otvoritve meščanske šole. Deška petrazrednica ima danes 678 učencev v 5 osnovnih in 7 vzporednih razredih, dekliška pa 695 učenek v 5 osnovnih in 7 vzporednih razredih, skupaj torj 1373 otrok. Na obeh šolah deluje danes 29 učiteljskih moči, za katerih plačo mora skrbeti slovenska požrtvovalnost. Ogromna žrtev to, toda potrebna! Kljub silnemu pritisku od strani italijanske oblasti je vendar ostal še dokaj močan slovenski življenj v Trstu. V sredini mesta, kjer je imela pred laško invazijo Družba sv. CM. na Acquedotto 8razredno dekliško in 5razredno deško šolo, je še toliko slovenskih otrok, da bi lahko ako bi italijanska oblast dovolila takoj otvorili zopet 8razredno dekliško in vsaj 5razredno deško šolo.

—r Slovenska ljudska šola v Gorici. O tem prežalostnem poglavju piše »Goriška Straža« z dne 8. t. m. sledeče: Danes opozarjamo slovenske starše v Gorici, naj storijo vsi svojo narodno dolžnost in naj svoje otroke vpišejo v slovenske šole, ki se bodo v kratkem otvorile. Starši, ki so že vpisali otroke v laške šole, naj jih takoj preloži v slovenske. To zahteva narodna dolžnost in narodni ponos pa tudi blagor otrok samih. Šola ni namreč nikdar dobra, ako ne sloni na podlagi materinega jezika. Magistrat namerava sicer otvoriti le dva razreda, a starši naj odločno zahtevajo, da se morajo otroci tudi v višjih razredih poučevati v slovenskem jeziku. Storili bomo vse potrebne korake, da dobimo v kratkem popolno ljudsko šolo z vsemi razredi, ki so potrebni za izobrazbo naših otrok, in ne le take karikature, kakor je namerava sedaj ustvariti goriški magistrat. Slovenci smo omikan narod in nas je takih karikatur sram. To ni več za naše čase!

—r. Sposobnostni izpiti za poučevanje v meščanskih šolah v zasedenem ozemlju. Generalni civilni komisar v Trstu je razposlal okrožnico, v kateri naznanja, da je osrednji urad za nove pokrajine pri ministrskem predstvedstvu dovolil poseben rok sposobnostnih izpizov za poučevanje v meščanskih šolah. Izpiti se začnejo v prostorih I. občinskega ženskega liceja v Trstu 15. maja t. l. K posebnim sposobnostnim izpitom za poučevanje francoščine, slovenščine, hrvaščine in nemščine v italijanskih šolah oziroma italijanščine v šolah s kakim drugim učnim jezikom, bodo pripuščeni le tisti kandidati, ki imajo maturo kake srednje šole ali kakega učiteljskega. Prošnje je vlagati do 15. aprila t. l. na generalni civilni komisarijat v Trstu.

—r. Laško nasilje. Na velikonočni ponedeljek so laški karabinjerji aretirali v St. Vidu nad Vipavo tovariša Frana Jurjevčiča in ga odvedli v družbi dveh domačinov v zapore v Vipavo. Peli so baie slovenske narodne pesmi ter z njimi »hujskali« proti Lahom. Slučaj kaže, da Italijani še niso prenehali s svojim nasiljem nad našim ubogim ljudstvom.

—r. Štrajk v Trstu. Štrajk občinskih nameščencev v Trstu traja dalje. Učiteljstvo vseh šol se je izreklo solidarnim s štrajkujočimi. Ljudske, srednje in večerne šole so zaprte. Splošno vlada velika nezadovoljnost proti gospodujoči kliski. V še slabšem položaju je prebivalstvo Reke, ki ga odrešuje proslavljeni D' Annunzio.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalijske, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino, VI. zvezek. V Ljubljani 1920. Str. 100. V založbi »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta« je izšel v zadnjih dneh šest zvezek Ganglovih zbranih spisov za mladino. Vsebine knjige tvorijo »Pesem mladine« in devet mičnih povestic, ki se bodo po svoji pripravljenosti brezdomno vse zelo prikupile naši mladini. Zbirko zaključuje »Boštjančičeva hiša«, ki je najlepši košček šestega zvezka. Knjigo krasi na zunanji ličnici vezava; nič manj lične pa tudi niso Erbežnikove ilustracije, ki krase posamezne črtice. Priporočamo zbirko v obilo naročevanje!

Fran Erjavec, Izbrani spisi. I. zvezek. Povesti. Uredil Ivan Dornik. V Ljubljani 1919. Založila Jugoslovanska knjigarna, S. Str. 228. — Knjiga je druga izdaja Erjavčevih povesti, katere je bil pred 30 leti uredil prof. Levce ter jih izdal s krasnim življenjepisom pisateljev pri Slovenski Matici. Devetero povesti in povestic — med njimi prave umetnine — tvori ta I. zvezek, ki mu želimo mnogo hvaležnih čitateljev med slovenskim učiteljstvom. Urednik Dornik je pridal zvezku kratek življenjepis, ki pojasnjuje dobo, v kateri je živel in delal Fr. Erjavec. Ker je knjiga ponatis svoječasne prve izdaje, je ravno zato škoda, da ni sedanji uradnik ponatisnil še onega klasičnega življenja pisa Erjavčevega iz peresa prof. Levca. Vezana knjiga stane 24 K ter se dobiva v vseh knjigarnah.

Bob za mladi zob. Pesmi za mladino. Zbral Cvetko Golar. Založila Jugoslovanska knjigarna. Ljubljana 1920. — Cvetko Golar je podaril za letošnjo Velikonočo našim malim zbirko pesmic (41 po številu), ki jih bode mladina gotovo nad vse vesela. Pesmi so več ali manj znane ter pobrane iz raznih zbirk naših priznanih mladinskih pesnikov. Zastopani so med drugimi: Ivan Cankar, Fran Levstik, Oton Župančič, Josip Murn, Cvetko Golar, Vida Jeračeva, Dragotin Kette, Milan Pugelj in Fr. Zgur. V zbirki so tudi narodne pesmi iz Belokrajine. Okusno knjižico priporočamo v obilen nakup!

Učitelj, pedagog, književni list. Učiteljsko Udruženje v Beogradu je pričelo znova izdajati svojega »Učitelja«, ki je organ Učiteljskega Udruženja v Beogradu. Urednik lista je tov. Mih. Stanojević. V I. in II. zvezku, ki je ravno kar izšel, se nahaja članek tov. P. Fleršeta o sedanjih slovenskih pedagoških književnostih. Letna naročnina za šole znaša 36 dinarjev, učiteljski člani Udruženja plačajo letno 24 dinarjev. List izhaja enkrat mesečno v zvezkih od 4 do 5 pol. Priporočamo ga vsem tovarišem v mnogobrojno naročitev!

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. dec. 1918.)

L. izkaz.

Po 138 K: Šolsko vodstvo — Majšperk. Prispevali so: Lovrec 45.50 K, Olga Novakova 25 K, po 22.50 K pa: Kerbler Simon, Pavla Budinecova in Marija Oswaldova. Po 100 K: Učiteljstvo ljudske šole v Črnomlju. Prispevali so po 20 K: Anica Gostiševa, Ani Šetinova, Tonica Pavlinova, Milka Bukovičeva, po 10 K: Novak Miško in Štrubelj Josko. Po 40 K: From Vekoslav z gosposoprogro — Spod. sv. Kungota. Po 30 K: A. Vode za Maro Sekulovo — Rudnik pri Ljubljani. Po 20 K: Primož Josip — Sorica pri Zelenikih; Vida Rudolfov — Konjice; Barle K. za Gušina Milana — Metlika. Po 10 K: Julka Zalokarijeva — Kokra; Trost Janko — Maribor; Gorišek Josip in Valerija Jeračeva — Ljubljana. — Današnji izkaz 408 K. Prej izkazanih 19.403 K. Skupaj 19.811 K.

Ivan Petrič,

Ljubljana, VII., Gasliška cesta 172.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Posmrtna četrt: Dotična odredba je vendar tako jasna, da ni nobenega dvoma, je-li imate pravico na posmrtno četrt ali ne. Citajte pazljivo ves § 34., ki Vam prav vse natančno razloži! —

Ado Gg.: Prejeli prekasno, pride na vrsto v prihodnji številki.

Nadučitelj Ljudevit Koželj — St. Peter pri Novem mestu: Radevolje ustrezamo Vaši želji in objavljamo, da niste stavili na zborovanju Sl. Zv. v Novem mestu svojega predloga, ampak ste le prečitali dopisnico predsednika Slomskove Zveze Ivana Štruklja in njegov predlog, ki je bil naperjen proti višjemu šolskemu nadzorniku Ganglu. V 40. števil. Jan. let. tudi drugega trdili nismo! Prepričani smo, da ste bili tudi sami proti predlogu, kakor izjavljate. Na Vaši osebni časti Vas nikakor nismo žalili in Vas tudi ne delamo odgovorne za namen, ki ga je imela dopisnica.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,

v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom. Promet do 31. marca 1920 K 125.303-69.

Hranilne vloge se obrestujejo

po 4 %.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/2. do 1/6. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanih znamk za 1 K se ne odgovarja.